

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2.—
 Poolaastas . . . „ 1.—

Ilmub 1–2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
 Toimetus ja talitus: Tallinna, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 3-57

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru lauses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Keskuhingu väljaanne.

Nr. 10

31. oktoobril 1932 a.

IX aastakäik

Kes elavad üldsuse kulul?

Põllumehed, eriti asunikud, püüavad ikka ja ikka rahvale silme ette maalida, et riigi- ja omavalitsusteenijad olevat need, kes üldsuse kulul armuleiba söövat, kes ülemäära kõrget palka saavat ja riigini rahvamajanduse kitsikusse viivat. Oleme korduvalt näidanud, kui vähe on tõepõhja kõigil neil juttudel kõrgeist palgakadest, sellepärast ei kavatse me seda küsimust täna käsitada. Kuid meil on võimalus täna tuua mõningaid näiteid sellest, kes tõesti üldsuse, riigi, kulul elavad, ilma et selle eest mingit vastutasu annaksid, tänu rääkimata.

Riigimaade ja metsade valitsuse väljaandel ilmub äsja raamat „Riigi metsavalitsus ja riigi metsatööstus 1918—1930“, mis huvitavaid andmeid toob asunikele riigi poolt metsa ja metsamaterjalide näol antud soodustuste üle.

Metsa näol antud soodustuste kohta antakse järgmine ülevaade. Kuni 1930. a. on mets ära hinnatud 25.314 asundustalundis, mis teeb üle 75% nende üldisest arvust. Kuna ühe talundi keskmine puuduvara teeb välja 26,4 kantsülda ja selle taksiväärtus 467 kr., siis võib arvata, et normaal asundustalundil, mille arvu võib arvata umbes 30.000, on metsa ümarmarguselt 800.000 k.s. ja selle väärtus taksihindade järgi 14 miljonit krooni.

See mets müüakse asunikele ära, kusjuures ostja kasuks taksihinnast maha arvatakse 7. kantsülla puumassi keskmine taksihind ja järelejäänud osast $\frac{1}{10}$ iga aasta kohta, kus ostja talu eest maksnud renti kuni metsahindamiseni. Kui arvata keskmiseks asunduskohtade rajamisaahtaks 1923. a. ja metsade hindamise ajaks 1929. a., tuleks iga talundi metsa vähendatud taksihinnast kohapidaja heaks arvata vähemalt $\frac{9}{40}$ ehk 15%. Sellega oleks ühe asunduskoha metsa hind keskmiselt

291,5 kr. ja soodustus igale asunikele 175,5 kr. Neid norme kõigi asundustalundite peale laiendades leitakse, et metsa näol on asunikele soodustusi tehtud 5.265.000 kr.

Metsamaterjale anti asunikele 1920. a. II poole taksihinnaga. Kogusummas on 1921. kuni 1930. a. neid materjale antud 394.550,6 kantsülda hinnaga 4.409.772,01. Samade materjalide müümisel oksjoniteel oleks nende eest aga saadud 13.558.812,25 kr., nii et soodustus neilt materjalidelt moodustab 9.149.040,24 kr.

Nii on asunikele ainult metsa ja metsamaterjalide näol 10. a. jooksul antud ümarmarguselt 14,4 miljonit krooni soodustusi, mida teised kodanikud mitte saanud pole. Kuid need soodustused on vaid väike osa kõigist saadud soodustustest, mis asunikele antud. Ja needki arvestused on tehtud selle eeldusega, et määratud müügihinnad tegelikult kätte saadakse, mis aga vähetõenäoline, kuna see hind on jäetud pikaajaliseks võlaks ja nüüd juba nõutakse selle osalist kustutamist.

Kuid need metsa- ja metsamaterjalide näol asunikele antud soodustused jäävad kaugele varju nende soodustuste ees, mis asunikele ja riigirentnikele on antud maahinna näol. Kui suure summa see viimane soodustus moodustab, selle kohta praegusel momendil meil otsekohesed ja täpsed andmed puuduvad, kuid mõnesuguseid ligikaudseid arvustusi on siiski võimalik teha.

Riigimaa müügihinnaks on teatavasti mandril 11 kr. ja saartel 9 kr. ühelt puhtakasurublalt (v. Riigi- ja autasumaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seaduste elluviimise määruse § 6). Turu- ja teiste majanduslikkude soodustuste arvel arvatakse sel teel saadud müügihinnale teatud protsent juure, kuid kui

suur see protsent keskmiselt on, selle kohta puuduvad andmed. Kui aga arvesse võtame, et saartel puhtakasurublalt maahinnaks on 9 kr., s.o. ligi 20% vähem kui mandril, siis võiksime umbkaudu arvata, et üheltpoolt see hinnakõrgendus turu- ja teiste soodustuste tõttu ning teiselt poolt hinnaalandus saartel asuvatelt maadelt üksteist katavad ja keskmiseks maahinnaks üle riigi umbes 11 kr. puhtakasurublalt on.

Põllumajandusliku raamatupidamistalituse juures asuva talude ostu-müügi nõuande talituse andmeil on aga harilikku maamüügi juures keskmine müügihind puhtakasurublalt 30,56 kr.,*) s. t. et riik omad maad peaaegu ühe kolmandiku hinna eest ära annab.

Ühe riigimaadest eraldatud talundi keskmine müügihind on 700 kr.,**) arvesse võttes aga ülemaltähendatud puhtakasurubla väärtuse vahetõttu riigimaade ja hariliku maamüügi puhul (11:30,56), oleks ühe asundustalundi turuhind ümarmarguselt 1900 kr., teiste sõnadega riigi soodustus iga asundus- (kui ka riigirendi-) talundi müügi puhul 1200 kr. Kuna asundus- ja riigirenditalundite üldine arv on ümarmarguselt 52.000,***) siis on riigi soodustus kõigilt asundus- ja riigirenditalunditelt üle 62 miljonit krooni.

Kokku on seega riigi soodustus asunikele ja riigirentnikele ainult metsa, metsamaterjali ja maade ostuhinna arvel üle 76 miljonit krooni. Nagu juba tähendatud, on see arvutus umbkaudne, kuid peaks tõsioludele enam-vähem vastama.

See soodustus muutub aga tegelikult

*) v. „Eesti Põllumajandus. Statistiline aastaraamat. 1930“, lk. 93.

**) v. „E. V. tulude ja kulude eelarve 1932/33. a. V. V. ettepanek“, lk. 187.

***) v. „Eesti 1902—1930. Arvuline ülevaade“, lk. 49.

veel märksa suuremaks. Nimelt võib riigimaade ja nende päraldiste hindade, samuti ka kohtade sisseseadmiseks antud laenusid, rendivõlgasid jne., mis Riiklikude põllumajanduslikkude laenude liitmise seaduse alusel liitmisele kuuluvad, tasuda Riikliku maatagavara loomiseks võõrandatud maade eest tasumise seaduse alusel väljaantud pantkirjadega. Neid pantkirju võib praegu osta umbes 35—40% nimihinnast, võla tasumisel aga võetakse nad arvesse peaaegu täielise nimihinnaga (nimihinnast arvatakse maha iga-aastane kustutus). Nii võib talundi keskmist hinda — 700 kr. — tasuda ümarguselt 280 krooniga.

„Kaja“ imestas hiljuti, ametnike palgad olevat nii kõrged, et kõrgemate ametnike ühe kuupalgaga võivat osta terve talu. Nagu näeme, pole selles midagi imelikku, kuna riik omad maad tõesti sellise võileiva-hinna eest ära kingib. Konkis on ainult selles, et mitte ametnikud selle hinnaga maid ei saa osta, vaid „Kaja“ ja tema kaaslane „Maalehe“ ümber koondunud ringkonnad. Ametnik peab aga samasuguse maatüki eest mitukümmend korda kõrgemat hinda maksma. Nendesamade maade eest mõisnikele tasumise pantkirjadega tehakse ja võidakse teha veelgi suuremaid snitte. Nagu juba eelpool märgitud, liidetakse asundus- ja riigirenditalunditele antud võlad ühte ja neid võib tasuda pantkirjadega, praegu umbes 40%-ga saadud laenude summast. Kuni 1931./32. majandusaasta lõpuni on kinnistatud 27.000 riigi maatagavarast eraldatud üksust. Nendest on 30% koorumat liidetud laenuga, keskmiselt 1.140 kr. üksuse kohta.*) Tasudes neid laenusid pantkirjadega, võib iga võlaga koorumat üksuse pealt teenida keskmis-

*) E. V. Kulude ja tulude eelarve 1932./33. a. V. V. ettepanek; lk. 189.

setl 684 kr., mis on ühe ametniku keskmise aastapalk. Oletades, et kõik sellised laenu tasutaks pantkirjadega, teeks sel teel asunikele-riigirentnikele antud soodustus jällegi välja hiiglasumma. Üksi seni kinnistatud üksustelt, mis on umbes pool kõigist üksustest, teeks see viija üle 14 miljoni krooni.

Muidugi seda ei sünni. Väike mees seda teha ei saa ega oskagi. Kuid suurte summade saajad, need, kes kõige rohkem halisevad ametnike palgade vähendamise vajadusest, linnade elamisest põllumeeste kulul, need teevad seda kindlasti.

Nii näeme, et ühed — nimelt riigiteenijad — pühendavad kogu oma tööjõu riigile, saades selle eest tasu, mis on madalaim kultuurmaailmas, mis rääkivad ei luba mingisugusest inimväärlisest ülespidamisest, samal ajal aga teised — kogudekoonduse ümber koondunud põllumeeste ringkonnad, — kes on saanud riigilt peaaegu muidu kätte maad ja metsad ning sinna juure suured summad puhast rahagi, rääkimata kõigist muudest soodustustest üldsuse kulul, kes selle eest riigile midagi ei anna, isegi peaaegu mingisuguseid maksusid ei maksa, kellelt riik oma peale on võtnud suured naturaalkohustusidki (teede tegemine), nõuavad, et neile ikka ja ikka uusi soodustusi antaks, et selleks veelgi kärbitaks ametnike näljapalku, võetaks teenistusest tööliseltki iga leivasuutäie pealt nende kasuks kuni kakskolmandikku selle väärtusest jne. Kas siis tõesti selleks oleme loonud oma riigi? Kas siis Eestis enam pole võimu, kes selle kihi saagiahnuusele ükskord piiri paneks? On ülem aeg, et seda tehtaks, sest muidu võivad sellel tagajärjed olla, mille ulatust praegu raske ette näha. Ärgu unustatagu, et 20. sajandil Euroopas raske on üht rahvakihti kauemat aega teise orjuses pidada.

ja muutuvad emeaegu invaliidideks, langetades koormana riigikassale, ei saa sarnast koosseisude kokkutõmbamist pidada kuidagi normaalseks, kuna see tulu asemel toob riigile ainult kahju. Keskühing palus Direktorit teha korraldus kütjate uuesti tööle määramiseks põlevkiviga köetavaile vedureile.

Raudteevalitsus andis sellele kirjale oktoobri kuu alul eitava vastuse, tähendades, et Keskühingu palvet pole võimalik rahuldada krediidipuudusel. Ühtlasi ei saavat Raudteevalitsus ühineda Keskühingu väitega nagu põhjustaks ülejõutöötamine teenijate sagedamaid haigestumisi, kuna haigestumise juhused ei näitavat tõusu. Kompensatsiooniks töö raskemisele, kütjate kaotamise tagajärjel, olevat Raudteevalitsus kilomeetriraha normid nii reguleerinud, et ilma kütjate sõitmisel kütja peale langev osa kilomeetrirahast veduri juhi ja abi vahel ära jaotatakse.

4. Keskühing esitas Raudteevalitsusele IX. kongressi poolt vastuvõetud resolutsiooni rongiõlitajate asetumise küsimuses rongi lõpupiduril. Keskühing palus võimaldada rongiõlitajatele vaba piduri valikut, põhjendades oma palvet sellega, et arvestades õlitajate töö iseloomuga on nende asetamist võimata teha siduvaks rongi lõpupiduriga, kust rongi lühikestel seisaegadel ei ole võimalik jõuda oma tööriistadega rongi etteotsa, kõrvaldada leiduvad vead ja jälle tagasi minna.

Vastuseks sellele kirjale teatas Raudteevalitsus, et rongiõlitajate instruksiooni § 15. kohaselt peavad õlitajad asetuma segarongi sabapiduril ainult siis, kui sellise rongi meeskonda kuuluvad rongijuht, üks konduktor ja õlitaja, või kaubarongis on ainult rongijuht ja õlitaja. On aga konduktoreid rohkem, siis asetub õlitaja kas rongi keskkõnna lähedal, või veduri poolt arvates — teisel piduril. See korraldus olevat tingitud otstarbekohasest tööjaotusest rongi teenimisel ja selle muutmine nõuaks koosseisu suurendamist, mis ei oleval läbiviidav krediidipuudusel.

5. Oktoobri kuu alul saatis Jaamateenijate kutseühing Keskühingule edasi Tapa jaama roopaseadja August Kroll'i palve tema teenistusest vabastamise asjus. Jaamateenijate kutseühing palus Keskühingut astuda samme selleks, et A. Kroll'i teenistusest vabastamine ei sünniks enne kohtu otsust.

Keskühing saatis A. Kroll'i palve Eksploatatsiooni ameti juhatajale, paludes tähendatud teenija vallandamise küsimuse otsustamine lükata edasi kuni kohtu otsuseni.

Eksploatatsiooni ameti juhataja rahuldab eeltoodud palve.

6. Mõni aeg tagasi saabus Keskühingusse kiri Mõisaküla raudteelasilt, milles avaldati rahulolematust kohapealse raudtee lepingulise hambaarsti Sparvart'iga. Kirjas paluti kõigi kaasteenijate nimel, et Mõisaküla saaks nimetatud teiseks lepinguliseks hambaarstiks Mõisakülas elutsev nais-hambaarst L. Matvejeva, kellelt ka vastav nõusolek saadud.

Keskühing saatis Mõisaküla raudteelasile soovivalduse edasi raudtee peararstile, paludes omapoolt astuda vastavaid samme tähendatud palve rahuldamiseks.

Peaarst palus saata veel lähemaid andmeid küsimuse igakülgseks selgituseks ja lõpuliku seisukoha võtmiseks, kuna L. Matvejeva't lepingulise hambaarstina näha soovib ainult osa Mõisaküla raudteelasi, kusjuures arvatavasti pole kõiki asjaolusid läbi kaalutud.

Raudteel. Keskühingu tegevusest.

1. E. R. Keskühingu oktoobrikuu tegevus möödus peaaesjalikult palgade kärpimise vastu sihitud võitluse tähe all. Paralleelselt liinil peetavate koosolekuiga, korraldas Keskühing 19. oktoobril s. a. Tallinna Raudteelaste Kodu ruumides raudteelaste üldkoosoleku. Päevakorras oli palgavõitlus. „Kodu“ saal oli tulvil osavõtjast. Koosolek mõistis ühel häälel hukka igasugused palgade kärpimise kavatsused ja otsustas endiselt jätkata võitlust kõigi abinõudega. Rohke ja elav osavõtt sellest järjekorralisest koosolekust näitab, et palgade kärpimine puudub õige valusalt kõiki palgateenijaid, ning et võitlus palgade kärpimise vastu on kõigi palgateenijate põlevamaks päevaküsimuseks.

Koos teiste palgateenijate organisatsiooniga võttis Keskühing osa aktsioonitoimikonna koosolekuist.

2. Priisõidupiletite kärpimise kohta saatis Keskühing 30. septembril s. a. Raudteevalitsuse Direktorile alljärgneva kirja:

„Tagasi tulles Teiega peetud suusõnaliselt läbirääkimisile priisõidu kitsenduste kavatsuse asjus on meil au pöörata Teie poole alljärgnevaga:

Kuuldavasti on Raudteevalitsuse seisukohad selles küsimuses lõplikult selgunud. Nende kohaselt kavatsetakse vähendada teenijatele antavate priisõidupiletite arvu 9. peale, tõsta palga normi, mis annab II. klassi pileti saamise õiguse, 100. kroonile ja teha suuremaid kit-

sendusi organisatsioonile antavate priisõidupiletite suhtes.

Nii kui juba läbirääkimiste puhul Teiega ette tõime, ei ole meie arvates mingisuguseid asjaolusid, mis võiksid olla kaaluvaks põhjuseks kärpimisele. Viimane suurendaks ainult seda ärevust, mis juba igasuguste teiste kärpimiste ja kitsenduste kavatsuste puhul niikuin valitseb teenijate seas. Pealegi ei too kavatsused kitsendused mingisugust tulu riigile.

Ülaltoodud arvesse võttes, palume Teid, hra Direktor, selleks samme astuda, et priisõidu soodustuste kärpimiste kavatsused teostamist ei leiaks.

Ühtlasi ühime Teie tähelepanu sellele, et avalik-õigusliku organisatsiooni — töölisnõukogu liigetele priisõidupiletite andmist sõitude puhul, mis seotud nende ülesannete täitmise, ei olevatki uues määruste kavas nähtud ette. On selge, et kui töölisnõukogu liikmeile ei anta priisõidupiletiteid, siis osutub neile võimatuks T.K.T.A.S. § 7. põhjal neile kohuseks tehtud ülesannete täitmine.“

3. Keskühing esitas Raudteevalitsusele IX. kongressi poolt vastuvõetud resolutsiooni põlevkiviga köetavaile vedureile vedurikütjate uuesti tööle asetamise küsimuses. Keskühing tõi oma kirjas ette, et vaatamata sellele, et põlevkiviga köetavali vedureil töö ei ole sugugi vähenenud, vaid isegi suurenenud, on vedurimeeskonda vähendatud ühe inimese võrra. Arvesse võttes seda, et inimesed ülejõu töötamise tagajärjel jäävad haigeks

J. Hünerson rühib ajalukku.

On olemas liik inimesi, kes arvavad, et nende nimi igal tingimisel ajalukku peab sattuma. Ja kui siis ei jatku mõistust, et seda saavutada positiivse, ülesehitava tegevusega, siis haaratakse kas või kuritegevuse järele, et aga ihaldatud eesmärgile jõuda. Viimast liiki ajalukku ihaldajate klassiliseks eeskujuks on kuulnud Herostratos, kes templipõletamise kaudu tõesti ihaldatud eesmärgile jõudis.

Ka meie praegune hariduse ja sotsiaalminister J. Hünerson näikse kuuluvat selliste igal tingimisel ajalukku ihaldajate kilda. Ja kuna ta senine tegevus taluperenaiste kogude lippude alla koondamisel vähe lootusi pakkus ihaldatud sihile jõudmiseks, on ta nüüd viimasel ajal haaranud radikaalsemate abinõude järgi. Ei saa salata, et teatud edu neil uutel abinõudel on olnud. Pole näiteks meil Eestis seni veel ükski minister saanud selliste avalikkude süüdistuste osaliseks, nagu seda J. Hünerson viimasel ajal kuulma on pidanud ja pole vist seni ka ükski minister sellisel määral langeanud rahva silmis Vabariigi Valitsuse prestiiži, kui J. Hünerson. Tuletame meele vaid aukohtust kõrvalehoidmist ja selle eel- ning järelugusid. Kuid kõik see näib J. Hünersonile veel vähe olevat ajalukku pääsemiseks. Siseministrina ja hariduseministrina kogutud loorberitele on ta nüüd asunud väärilist lisa muretsema sotsiaalministrina.

Sotsiaalministri ülesannetesse kuulub muude seas ka põhiseaduse selle määruse teostamiseks tarviliste korralduste elluviimine, mis nõuab, et Eestis igale kodanikule oleks kindlustatud inimvääriline ülespidamine. Kuidas sotsiaalminister J. Hünerson inimväärilisest ülespidamisest aru saab ja mis sihis ta selle elluviimiseks tööle on asunud, seda illustreerib kõige paremini tema poolt hiljuti maksmapandud hariduse ja sotsiaalministri ülemääralise riigiteenijate koosseis. Selle koosseisu maksmapanekuga on J. Hünerson nähtavasti kõige pealt asunud teostama oma erakonna programmi — ametnike palgad maha — ja on siis seda teinud ka põhjalikult, meil igatahes seni nähtamatul määral ja viisil. Olgu selle näiteks toodud Seevaldi vaimuhaigemaja uus koosseis. Selle koosseisu järgi on palku vähendatud:

90.— kr. pealt	80.— kr. peale, s. o. ümmarg.	11 ⁰ / ₀
70.— " "	60.— " "	14 ⁰ / ₀
65.— " "	55.— " "	15 ⁰ / ₀
60.— " "	50.— " "	16 ⁰ / ₀
55.— " "	45.— resp. 40.—	18—27 ⁰ / ₀
50.— " "	40.— " "	20 ⁰ / ₀
45.— " "	35.— " "	22 ⁰ / ₀

Vähendamata on jäetud palk ainult 6. ülemäärasel riigiteenijal, kelle hulgast 3 inimest palka saab üle 90 kr. kuus.

Sellest koosseisust paistab kõigepealt silma kaks uut sotsiaalpoliitilist põhimõtet: 1) palku tuleb kärpida esijoones väiksemapalgalisil riigiteenijail ja 2) seda suuremal määral, mida väiksem on palk. Meie teades pole Eestis ükski minister neid põhimõtteid sellise otsekohesuse ja avalikkusega siiani veel ellu rakendada sõandanud, kuigi vast mõnigi neid oma südame salajasemas soppis soojalt pooldas. Nii tuleb nende uute sotsiaalpoliitiliste sihtjoonte elluviimise au kahtlemata J. Hünersonile anda ja selles mõttes on temale Eesti sotsiaalse korra arenemise ajaloos teerajaja koht kindlustatud.

Kuid J. Hünersoni tegevusest hariduse ja sotsiaalministrina paistab silma teisigi uusi sotsiaalpoliitilisi põhimõtteid, kas

või sellesamas inimväärilise ülespidamise küsimuses. Mäletatavasti hiljuti tööpuuduse vähendamise otstarbel teenistusvahetuskordade korraldamise seaduse oli ette nähtud, et kui mõlemad abikaasad on riigi- või omavalitsusetteenistuses ja vähemalt üks neist saab palka 140 kr. või rohkem kuus, siis pidi teine neist vallandatama, sest leiti, et 140 kr. meie oludes võimaldab „inimväärilise ülespidamise“ perekonnale ja sellepärast tuleb teine koht anda neile, kes tööpuudusel seda ülespidamist ei saa. See seadus tabas peamiselt õpetajaid, kuid siiski ei saanud kõik töötä õpetajad omale kohti, kuna neid rohkem oli kui kohti vabanes. Samal ajal aga jäi meie teades teenistusse edasi hariduseminister J. Hünersoni abikaasa, ehkki tema mees märksa rohkem teenib, kui

140 kr. kuus (ka siis, kui ta ministritooli teisele peaks vabastama, nimelt riigikogu liikmena). Kuigi selliseks seaduse nõuete ignoreerimiseks vormilise aluse andis vast Vabariigi Valitsuse tõlgendus, siis moraalset pole see ometigi kuidagi õigustatud. Ja kellelt me siis veel moraalse nõuetele kinnipidamist nõuda tohiksime, kui mitte hariduseministrilt! J. Hünerson on sellest kõigest muidugi üle. Tema „inimväärilise ülespidamise“ normi ei saa ometi võrrelda mõne hariliku sureliku — õpetaja omaga! Aga ajalugu, Eesti ajalugu muidugi, sest kaugemale ei ulatu hra J. Hünersoni senised suurteod ometi mitte, naelutab sellegi loodetavasti kinni näitena sellest, millised hariduse- ja sotsiaalministrid olema ei peaks ja kuhu jõuda võidakse, kui Vabariigi Valitsuse liikmed silmas ei pea mitte terve rahva, vaid üksikute kihtide ja isikute huviseid.

Kas autarkia lahendab kriisi?

Autarkia seab endale eesmärgiks katta kogu rahvamajanduse tarvidused oma- maa majanduslikest allikaist. Selle idee taga seisab soov võimalikult enam piirata sissevedu ilma väljaveo piiramiseta. Iga maa püüab saavutada aktiivset väliskaubanduse bilanssi. Igaühele on aga juba ette selge, et kui kõik maad ainult selle sihi poole tüürivad, siis ei ole võimalik maailmamajanduses kaupade vahetuse ringvool ja kogu see katse viltu läheb.

Iseseisvusest on sisseveo piiramise püüet arusaadav ja hädaaegadel õigustatud. See aga ei tohi viia nii kaugele, et selle iseseisvuse mõistliku talitusviisiga luuakse niihästi rahvamajanduslikult kui ka maailmamajanduslikult väljakannatamatu seisukord. Ülemaailmik majanduskriis on aga niikaugele viinud, et eelpooltähendatud abinõu mõistliku käsitamise asemel on võetud tarvitusele liialdatud proteksionism, mis valutakitsenduste tagajärjel veel teravamaks on muutunud. Hind, mida iga rahvamajandus sarnaste proteksionistlike katsete eest väga mitmesugusel kujul maksab, on ikka ja alati loobumine senisest tarviduste rahuldamisest, s. o. elustandardi halvendamine.

Igaühele on kergesti arusaadav, et ainult seal võib autarkia majanduspoliitika aluseks olla, kus selleks on olemas vastavad eeldused. Kõige tähtsamaks eelduseks on võimalus hankida tööstusele tarvilik tooresmaterjal oma maal. Ilma selleta ja vastavalt laiaulatusliku õige palga- ja sotsiaalpoliitika läbi ostuvõimeliseks tehtud elanikkonnata on autarkia enesetaplik meeletus.

Kas on maailmas riike, kus sarnased eeldused autarkiale on olemas? Kusagil ei leidu 100-protsendiliselt ennast rahuldavat majandust. Autarkia ideaalile lähenevad kõige rohkem hiiglasuur Nõukogude Venemaa maaala 160 miljoni elanikkonnaga ja Ameerika Ühendriige suur majandusmaaala. Mõlemad maad aga vaatamata nende erakorralisile rikkusile loomulike majanduslike allikate näol on lülitatud maailmakaubandusse. Nad vajavad, vaatamata nende rikkusile, tooresmaterjale, poolfabrikaate ja eriti valmiskaupu teistest maadest. Teatavas mõttes võiks veel nimetada Inglise impeeriumi, kes pärast kullastandardist loobumist püüab organiseeruda rippumatuks majandusüksuseks.

Kui kaugel aga veel isegi Ameerika autarkiasit seisab, näitab professor Rühl'i

äärmiselt huvitav uurimus, mis avaldati saksa konjunktuuruurimuste instituudi poolt. Ta toob rahvusvahelise tööjaotuse küsimuse selgitamiseks väga väärtusliku materjali Ameerika Ühendriige sisseveost. Sellest võiksid autarkia pooldajad nii mõndagi õppida. 1927. aasta andmed näitavad, et Ameerika Ühendriige sisseveost 4,3 miljardi dollari suuruses 34,5% langevad kaupadele, mida ei ole võimalik valmistada Ühendriiges; rohkem kui 15% sisseveost on kaubad, millede taolisi kvaliteedilt Ameerika ei suuda valmistada; 35% sisseveost on kaubad, mida Ameerika ei suuda nõuetaval määral valmistada oma tootmisabinõudega ja ainult 11% sisseveost on sarnased kaubad, mida Ameerika küll ise võiks valmistada, millede valmistamine aga väljamaal palju odavam on ja milledega Ameerika kaubad odava transporti tõttu võistelda ei suuda. Oma uurimuste tulemused võtab autor kokku järgmiselt: „Autarkia mõtte seisukohalt on väga tähtis konstateerida, et ainult väga väikene osa sisseveost on kaubad, mida võimalik on omamaal valmistada, kuna kaugel suurem osa sarnased on, millede sisseveost loobumine nõuab omamaa tööstuse ümberkorraldamist.“

Uurimuses juhitakse väga tabavalt tähelepanu sellele, et on väga küsitav, kas sarnane tööstuse ümberkorraldamine majanduslikult ennast tasub ja kas ta väljaspool majandust seisvail põhjusil üldse soovitav on. Uurimusest selgub tõde, et autarkia mõte eneses suurt hädaohtu peidab: see on jaht ideaali järele, mis tõelikult ei ole mingisugune ideaal ja mis tingimata lõpeb kapitali kahjuliku investeerimisega. See aga omakorda suurendaks inimkonna viletsust. Samal ajal kui autarkia hullustusest haaratud maa uued tööstuskohad ülesse ehitab ilma kindlustuseta, et selle läbi kaupade muretsemine ja oma majanduse tarvete rahuldamine endisel määral võiks sündida, mõnel teisel maal vastavad tööstused peavad suures ulatuses jääma seisma ja sisseseeded tulevad lammutada, sest et nende järele enam tarvidust ei ole. Ajajärgul kus kapitalistliku produktsiooni-aparaadi tootmisvõime kogu maailmas juba nii suur on, et suur osa temast peab kasutamata jääma, oleks autarkia kui kaubandus- ja majanduspoliitiline eesmärk majanduslik hullustus, mille sarnast vahet võiks leida varade hävitamises massiliseks tapmiseks maailmasõja

ajal. Peab aga kahjuks konstateerima, et autarkia hullustus on haaranud just neid maid, millel kõige vähem loomulikku eeldusi oma majanduse rahuldamiseks ainult omamaa saadustega.

Maailmamajanduslikud sidemed on ülemaailmliku majandusliku kriisi läbi kohtaval määral hävitatud. Soja ajal ja pärast sõda tekkinud uued ja ümberkorraldatud endised tähtsad produktiooni- ja tööstuslikud tegid võimatiks ennesõjaaegsete sidemete jaluleseadmise; kriis mängis oma osa selleks, et kaubanduslik läbikäimine ja kaupade vahetus rahvaste vahel veel enam kokku tõmbuks. Nii sai siis maailmamajanduslik koostis hoopis teistsuguse struktuuri. Edaspidine arenemine oli suunatud suurte geograafiliste rajoonide ühendamisele ühtlasiks majandusraiooneks. Kuid ekslik on arvata, et tung suurte majandusraioonide kujundamisele tähendab seda mis autarkiaiks nimetatakse. *Autarkia ei päästa kriisist, küll aga võivad suured majandusraioonid olla tulevase maailmamajanduse ülesehitamise aluseks.*

Senikaua kui autarkia-protetsionism oma väga mitmesugustel kujudel võidukäiku pühitseb, ei ole seda Euroopale väljapääsu. Eriti ei ole seda Euroopale niikaua kui hoitakse jõus selle geograafiliselt võrdlemisi väikese maaala saatuslik tükeldus paljudeks poliitiliste riigipiiridega eraldatud majanduspiirkondadeks. Euroopa eesmärk ei seisa mitte autarkia ideaali tagaajamises; just Euroopas annab ennast kõige valusamini tunda kapitali ebakohane investeerimine, sest et Euroopa pinnal kõige rohkem tööstusmaid asub. *Euroopale autarkia ei või olla ei eesmärgiks ega lootuseks.* Euroopa ülesanne on organiseeruda üheks suureks majandusüksuseks, mis võiks püsida teiste maailma suurte majandusüksuste kõrval. Mitte eemaletõmbumine maailmamajandusest autarkia teostamatute unistuste pärast, vaid enese kui suure majandusüksuse sissetootamine uuesti ülesehitatavasse maailmamajandusse on Euroopale vajalik. Ja et meie selle teostamisest veel kaugel seisame, siis on seda tungivamalt tarvilik selle propageerimine.

Kuid paraku igauks neist leiab tee peal ees „eraprofiidi süsteemi“, igauks neist peab asuma tööle eraettevõtjate kasude taotlemiseks. Peagi näeb igauks neist kuivõrt võistlus kasu taotlejate vahel sunnib neid tegudele, mis kahjulikud ühiskonnale. Arhitekt püüab mööda hii- lida ehitusmäärustest, et seeläbi kulusid kokku hoida; arst püüab varjata oma haigete ees arstiteaduse jõuetust anda igal juhtumil abi kannatajaile; seaduse- tundjad väänavad õigust nii nagu seda nõuavad suurte eraseltside kasud.

MÜÜDAV ÕIGUS.

Mul oli au kunagi olla lähemas tutvuses James B. Dill'iga, kelle õigusteaduse õpperaamat tarvitusel oli kõigis koolides. J. Dill'i surma puhul selgus, et ta oli kõige paremini maksetav advokaat New-Jork'is. Ta oli ka kõrgema riigikohtu liige New-Jersey's. Ta jutustas mulle mõndagi oma kogemustest, mis ta omandanud advokaadina. Ükskord sattus ta raudteede seltsi teenistusse ja tal tuli kohtus esineda seltsi asiade kaitsjana. Tema ülem tõmmas kord ühe oma salajase kapi sahtlistest lahti, võttis sealt New-Jorgi kõrgema riigikohtu kohtunike nimekirja ja ütles: „Teie näete, et mõned nimed on kriipsutatud alla; märkige need omale ära ja katsuge meie asju ajada nende kohtunikega, sest et need on meie kohtunikud“. Seesamane Dill, juba kohtunikuna, ütles mulle 1906. aastal: „Praegu on New-Jork'is kõrgemas riigikohtus 22 kohtunikku; neist ainult kolm ei ole ostetavad.“

AJAKIRJANIKKUDE RIPPUVUS JA ÄRAOSTMINE.

Üheksa aastat tagasi ühe streigi puhul ühes sadamas mind heideti vangikotta sellepärast, et ma püüdsin võimudele tuletada meele Ühendriikide põhiseadust. Üks kuulsamaid Ühendriikide ajakirjanikke-humoriste sellel puhul püüdis mind naeruvääristada kõige loetavamast Ühendriikide ajalehes, kujutades mind seiklejana ja kuulsuse otsijana. Kaks või kolm nädalat hiljem seesama ajakirjanik pidas ajakirjanike klubis minu auks korraldatud koosviibimise puhul kõne. ülistades mind kangelasena ja patrioodina.

Nagu näete, oli sel ajakirjanikul ühe ja sama asja kohta kahte sorti arvamus: üks oma jaoks ja teine oma leivaisa soovide kohaselt.

Veidi hiljem üks minu tööde kirjastajaist — väga lugupeetud ja tuntud isik — hakkas tegutsema filmi alal ja kohustus filmima minu novelle. Esimesena võttis ta novelli „Rahvahetajad“, milles oli vihjatud kõige vanemale Pierpont Morganile, kes 1907. aastal tekitas pannaikat, eemaldades sel teel võistlusest mõned iseseisvalt tegutsevad seltsid.

Aasta hiljem nägin seda filmi ja seal kujutati ühe — Hiina linna börsi mahinatsiooni.

Noored ajakirjanikud, kes soovivad tõetriult kujutada meie hirmsat sotsiaalset olukorda, peavad oma kirjutised mahutama sotsialistlikes ajalehis ja tööliste ajakirjades, mis alati siplevad võlgades ja seetõttu ei suuda midagi maksta. Tõsise teose noor autor asjata otsib meil kirjastajat. Mulle saabub palju noorte kirjanike käsikirju palvega, juhatada kus oleks võimalik neid avaldada ja ma pean enamikus juhtumeist vastama, et ma seda ei tea.“

Upton Sinclair kriisi põhjustest Ameerika Ühendriiges.

Et Euroopas ei väsita kiitmast elu Ameerika-Ühendriiges, kus annuvalitsetaks kapital, toome allpool mõned tabavamad väljavõtted meieaja kuulsaima kirjaniku ja mõtleja U. Sinclairi kirjutisest, mis annab masendava pildi tänapäeva Ameerika moraalsest langusest ja hukade ainelisest viletsusest ja mida võib püüda suuremas osas iseloomustavaks ka enamiku Euroopa maade kohta.

PRODUKTSIOON.

Meie ühiskonnas valmistamise abinõud on suurte eraseltside käes, kellede maksualuseks on rahvamass niihästi ostetavate kaupade kui ka palkade suhtes, milledega ostusid tehtakse. Meie olemele leitud ühisuse täiusliku masinate süsteemi, mis võimaldab produtseerida kolm või neli korda rohkem kui meil tarvis on, ehk õigemini öeldud — kui meie palkadega võib osta.

Tagajärg on see, et produtseerimine tuli seisma panna senikauaks kui likvideeritakse üleliigsed tagavarad. Ja et meie elame „spekulatsiooni süsteemi“ või „profiidi süsteemi“ ajajärgus, siis ei lasta kaupu tarvitamiseks ringvoolu, sest et praegu ei ole võimalik nendelt lõigata kasu. Kõik see löi olukorra, kus suurem osa meie rahvast on ilma tööta. Loomulik, et sellel osal ei ole raha kaupade ostmiseks ja seetõttu kaubad peavad seisma ladudes. Vabrikud peavad värvavad sulgema ja rahvamass peab ootama kuni väikene kildkond, kellel raha küllalt, tarvitab ära tootluse, riietuse ja muude tarbeasjade üleliigsed tagavarad.

See on olukord, mis ei või kunagi parineda. Just vastupidi — iga uue leiutisega ta muutub halvemaks. Iga inimene, kes leiutab mingisuguse abinõu vähese tööga produtseerida palju kaupu, teeb sellega jällegi ühe osa meie rahvamassist üleliigseks. Need töötud asjata otsides tööd peavad suurema nälga või ise kõrval-

dama endid teelt oma kaaskannatajate eest.

Inimese terve mõistus uurides seda nähtust ei või leppida sellega, et inimesed peavad suurema nälga sellepärast, et nad on liiga palju produtseerinud toiduaineid, peavad hulkuma ümber kaltsudes sellepärast, et nad on liiga palju valmistanud riiet. Terve mõistusele on selge, et kõik pahe on tingitud eraomandusest ja sellest, et valmistamine sünnib ainult kasude loikamise otstarbel eraomannikkude poolt. Terve mõistus ütleb, et kui valmistamise abinõud oleksid kogu rahva omad, siis iga tööline saaks tööpalgana täieliku väärtuse sellest, mis ta valmistab ja ta ostujõud oleks ekvivalentne produktioonile. Siis oleks saaduste tarvitamine tasakaalus valmistatud saaduste hulga ja vabrikutel ei pruugiks seista. Ehk kui nad seisaksid, siis ei muutuks tööliised mitte töötatööliseks, vaid nad oleksid puhkusel. Vahe töötäoleku ja puhkuse vahel on arusaadav igale tööliisele: esimesel juhtumil ei makseta palka, teisel aga kestab palga maksimine edasi.

Niisugune on meie probleemi radikaalne lahendamine ja teile on arusaadav mispärast seda peetakse nii hädaohtlikuks ja häirivaks: ta ähvardab eraomanniku huve. Aga eraomanduse kaitsemise teenistuses seisavad ajakirjad, ajalehed, raadio, kinematograaf, samuti raamatud, koolid, ülikoolid ja kirik.

Varanduste omanikud määravad rahva nimel mis on hädaohtlik, mis rahu kindlustav, mis kõlbulik mõtlemiseks ja uskumiseks.

HARITUD NOORSUGU KAPITALISMI TEENISTUSSE.

Iga aasta ligi pool miljonit noori ameeriklasi lõpetavad kesk- ja ülikoolid. Suurem osa neist noortest eelistaksid olla ausatena kui see oleks neile võimalik. Nad eelistaksid rääkida tõtt ja teenida ülespidamist ühiskonnale kasuliku tööga.

Astugem viimseni kutseorganisatsioonide liikmeks!

Austria liidumetnike distsiplinaarõigusest.

Distsiplinaarõigust käsitavate kirjutiste sarjas püüame käesolevas „Side“ numbris lugejaid tutvustada Austria liidumetnike distsiplinaarõiguse peajoonetega. Kuigi see õigus Austrias suurelt osalt vananenud ja reformivajavaks on tunnustatud, on ta nii mõneski küsimuses märksa edumeisem, kui meie Distsiplinaar-seadustiku kavad. Distsiplinaarsüüteoaks selle õiguse järgi loetakse seisuse ja ametikohuste rikkumist ja seda karistatakse, olenedes sellest, kas see rikkumine oli lihtne korravastatus või, arvesse võttes riiklikkude huvide rikkumist või hädaohtu neile huvidele, eksimuse laadi või raskust, korduvust ja muid süüdi raskendavaid asjaolusid, kas korraldus- või distsiplinaarõigusega. Kriminaalvastutus ei kõrvalda distsiplinaarvastutust.

Distsiplinaarõiguse kõrval püsib aga veel ülemuste õigus neile alluvalite ametnikele laimust avaldada ja neilt nõuda kuldude või riketega tekitatud kahjude tasumist.

Korralduskaristusteks on hoiatus ja väiksemad rahatrahvid. Enne korralduskaristuse määramist peab süüdistatavale olema antud võimalus kas suusõnalise või kirjaliku seletuse andmiseks. Määratud karistus tuleb ühes põhjendustega karistatule kirjalikult teatavaks teha. Edasi kaevata sellele karistamisotsusele võib 14. päeva jooksul järgmisele kõrgemale ülemusele. Korralduskaristusi teenistuskirja ei kanta.

Distsiplinaarõigusest on: noomitus, kõrgemasse palgaastmesse edasitõusmise seismapanek, teenistustasu vähendamine, pensioneerimine vähendatud pensioniga ja teenistusest vallandamine.

Distsiplinaarõigusest on: noomitus, kõrgemasse palgaastmesse edasitõusmise seismapanek, teenistustasu vähendamine, pensioneerimine vähendatud pensioniga ja teenistusest vallandamine.

Distsiplinaarõigusest on: noomitus, kõrgemasse palgaastmesse edasitõusmise seismapanek, teenistustasu vähendamine, pensioneerimine vähendatud pensioniga ja teenistusest vallandamine.

Samuti on liidupresidendil õigus korraldust teha, et distsiplinaarsüüteoasja ei alustataks. või et juba alustatud asi seisma pandaks.

Kõrgemasse palgaastmesse tõusmise seismapanek võib sündida kaugemalt kolmeks aastaks, samuti ka teenistustasu vähendamine, mille ülemmääraks on 25%. Teenistusest vallandamise puhul võidakse ametnikule erandina kas eluaegselt või teatud aja peale määrata toetust, mille ülemmääraks on pool väljateenitud pensionist. Karistuse määramisel tuleb arvesse võtta nii süüte raskus, selle tagajärjed, süü määr, kui ka ametniku kogu senine ülespidamine.

Distsiplinaarõiguse komisjonid asuvad keskasutustele vahetult alluvate asutuste juures. Keskasutuste juures asuvad distsiplinaarõiguse komisjonid. Komisjonide esimehed, nende asetäitjad ja liikmed määrab keskasutuse ülem kolmeks aastaks õigusteasutuse ettevalmistusega ja asutuse tegevusala eriametnike hulgast.

Esimese astme distsiplinaarõiguse komisjonide otsustele võivad edasi kaevata nii süüdistatav kui ka süüdistaja (Distsiplinaarõiguse komisjonid).

Distsiplinaarõiguse komisjonid teistmine (uendamise) on võimalik nii süüdistatava kahjuks kui ka kasuks. Teistmise eelduseks on, et esitatakse uued tõendused või faktid, mis kas üksi või ühenduses varem esitatud asjaoludega nõhustaksid teistmise otsuse. Ametniku kasuks on asja teistmine võimalik ka pärast tema surma tema seaduslike pärijate poolt.

Ka juba pensioneeritud ametniku vastu võidakse distsiplinaarõiguse algalda aktiivteenistuses kordasaadetud süüteo eest. Karistustena tulevad sel juhul kõne alla noomitus, tähtajaline või jäädav pensioni vähendamine kuni 25% võrra ja lõpuks eriti süüdi raskendavate asjaolude puhul kõigi pensioniõiguste tühistamine. Tõendatud tarviduste puhul võidakse sellistel juhtudel siiski määrata toetust kuni pensionimäärast suureni.

IPTT kongress Luzernis.

Posti-, telegraafi-, telefoniteenijate internatsionaal (IPTT) pidas oma VII kongressi käesoleval aastal 25. kuni 28. augustini Luzernis (Šveitsis). Kongressi avas 25. augustil IPTT sekretär dr. Maier, kelle ettepanekul kongressi juhatajaks valiti Bowen (Inglismaa).

Külalistena viibisid kongressil Šveitsi ametühingute liit, esindatud Meister'i kaudu, Šveitsi riigiasutuste ja -ettevõtete ametnikkude liit ja rahvusvahelise tööbüroo esindaja Boisnier.

Tegevusaruande kandis ette sekretär dr. Maier (Austria) ja sellest oleks märkimisväärne, et IPTT-ga on ühinenud mitmed uued organisatsioonid, nii näit. Soome kirjandajate, Rootsi alamametnikkude ja telegrafistide ühingud. Kokku kuuluvad nüüd Internatsionaali 25 riiki 38 organisatsiooniga, kelle liikmete arv 427.435, nii et IPTT liikmete arv kahe viimase aastaga on suurenenud 11.329 võrra.

Aruande järgnesid lühikesed läbirääkimised, milledest eriliselt rõhutamisväärne Prantsusmaa esindajate avaldatud soov rahvusvahelise üksteisemõistmise süvendamiseks ja rahu alalhoiuks.

Tegevusaruande kinnitamise järgi refereeris Inglismaa esindaja Bowen tema

poolt koostatud märgukirjast posti-, telegraafi-, telefoniteenijate *ostuõiguse vähendamise ja selle tagajärgede üle*. Sellele järgnes Rohner'i, Šveits, ettekanne IPTT personaali lisatasude üle üksikuis riikides ja Boisnier'i, Prantsusmaa, ettekanne hügieeni üle IPTT ettevõtete. Kõigi ettekannete puhul võeti vastu alamaltoodud otsused.

PTT PERSONAALI VÄHENDATUD OSTUJÕUD JA SELLE TAGAJÄRJED.

Praeguse majanduskriisi ajal on kõikide riikide valitsused rahanduslike kitsikuste või riigi elarve tasakaalutamise vajaduse ettekäändel asunud kallal-letungile postiteenijate tasudele, isegi neis riikides, kus post tunduvat ja kasvavat ülejääki annab ja vaatamata sellele, et kestva mehhaniseerimise ja muude ratsionaliseerimise abinõude kaudu postipersonaali töökoormat aasta-aastalt suurendama kaldutakse.

IPTT VII kongress rõhutab uuesti oma nõudmist, et kogu postipersonaal peab saama *tasu, mis on küllaldane lähedaks üruelamiseks*.

Et aga töötavate kihtide madal ostujõud on üheks majanduskriisi teguriks ja

et postipersonaali tasude vähendamine varade ja töö järgi nõudmise kokkukuivamise kaudu kaasa on mõjunud kriisi teravamaks muutumisele, mõistab kongress hukka postiteenijate tasude kärpimise poliitika.

Kongress deklareerib, et niisugune poliitika, mis pealegi ka eraettevõtjaid avatleb nende teenistuses olevate töötajate tasusid alandama, aitab *kriisi süvendada ja pikendada* ja nii riigiteenijate kui ka riigi huvide vastu käib.

TEENISTUSVANUS.

Kongress kiidab heaks mitmete IPTT kuuluvate organisatsioonide püüded, et ametikõrgendused sünniks *teenistusvanuseprintsiibi* alusel, kusjuures silmist ei tule lasta võimeta vastava ameti ülesannete täitmiseks. Kui võimeta on küllaldased, peab ametikõrgendustel ja erilistele kohtadele määramisel *teenistusvanus* mõõduandev olema.

IPTT arvab, et *onupoja-* (soosikute) *poliitika ametikõrgendustel hukka tuleb mõista* ja ametikõrgendusi ainult teenistusvanuse, võimete ja teenete järgi teostada tuleb.

PTT-TEENIJATE LISATASUD.

Teenistus PTT-ettevõtteis esitab oma eriharudes personaalile erinõudeid. Ta pole korrapärane, tuleb päeval kui öösel ja sageli väljaspool elukohta sooritada, mille tõttu personaali tervis eriti kõrgel määral hädaohtu on ja ka tema majapidamine kallimaks muutub. Kus need asjaolud palkade normeerimisel kas üldse mitte või mitte küllaldasel määral arvesse pole võetud, tulevad personaalile *küllaldased lisatasud* maksta. Eriti:

a) *Ametsõitude*, väljaspool teenistuskohast või välismaal tegevuse administratsiooni korraldusel ette võetud ümberpaigutamise seotud kolimise in. tõttu tekkivad erikulud transportabinõude kasutamisest, tööabinõude ja materjalide veost, väljaspool ööbimisest, kallist elust välismaal jne. tulevad personaalile tasuda.

b) *Ümberkolimise-tasu* hulka tuleb arvata küllaldane lisatasu majapidamisemete kolimisega seotud kulumise katteks.

c) *Abielusoleva teenija pikemat aega kasutamisel väljaspool teenistuskohast* tulevad temale perioodiliste ajavahemikkude järgi perekonna juure sõitmise või kui abikaasa tema juure sõidab, siis abikaasa sõidukulud sinna ja tagasi tasuda.

d) *Kui tuleb toitu võtta väljaspool teenistuskohast* või kui see teenistuskohas eneses liig lühikese vaheaja või teenistuse või töö iseärasuste tõttu oma majapidamises sündida ei või, ehk jälle mitte normaalsel ajal sündima peab, või kui einet paratamata suurendada tuleb, nagu näit. varase-, hilise- või öötöö puhul, tulevad sellest tekkivad lisakulud administratsiooni poolt lisatasud näol tasuda.

PERSONAALI JÄRELEKASV.

IPTT VII kongress konstateerib kahetsusega, et paljud postivalitsused ei omista tarvilikku tähelepanu personaali järelekasvu probleemile. Paljudes riikides kahjustatakse järelekasvu liig madalate tasudega, *liiga kaua ülesüteldavas seisukorras pidamisega ja ettevalmistuse aja teenistuses edasiliikumisel* ja pensioni arvutamisel *mitteküllaldase arvestamisega*.

IPTT VII kongress protesteerib selliste meetodite vastu ja palub kõigi riikide postivalitsusi omistada personaali järelekasvu probleemile suurimat ja arusaamisküllasemat hoolt, kusjuures mitmesse rahvusesse kuuluva rahvastikuga riikides õiglaselt talitada tuleb.

Fašistlikud mahhinatsioonid Poolas. Hollandi-India ametnike uusi teenistusseadusi.

Rahvusvahelise Transporttöölise Föderatsiooni (I.T.F.) Praha kongress võttis kahtsusega teadmiseks tõsiasi, et Poola valitsus keeldus välispasse väljaandmisest I.T.F.iga liitunud raudtee ja transporttöölise organisatsioonide esindajale, kes soovisid kongressist võtta osa.

Kongressi meelepaha leidis väljendust eriresolutsioonis ja Poola töölilise lubati transporttöölise internatsionaali toetust nende võitluses diktatuuri vastu.

Vahepeal esitasid mitmed I.T.F.'i täidesaatva komitee liikmed isiklikult protesti nende maa valitsuse juures akkrediteeritud Poola saadikule. Seepeale sai I.T.F.'i esimees Poola saadikult Londonis vastuseks kirja, milles teatati, et Poola valitsus polevat mitte keeldunud välispasse väljaandmisest, vaid olevat nõudnud igalt soovijalt passi-maksu 400. zloti suuruses, millist maksu peab iga Poola kodanik tasuma harilikku passi väljakirjutamisel. Poola raudteelased ja transporttöölised olevat keeldunud selle maksu tasumisest ning palunud neile välja kirjutada passe, missuguseid erakordsete juhuste puhul märksa odavamaks maksu eest välja antakse. See palve olevat aga Poola valitsuselt tagasi lükatud, kuna ta ei tunnistanud I.T.F.'i kongressi erakordsete juhuste hulka kuuluvaks. Üldiselt pidavat sarnaseid erilisi passe nõudma aegsasti, mis aga asjaosaliste organisatsioonide poolt jäänud tähelepanemata.

I.T.F. tundes fašistliku valitsuse mentaliteeti, ei rahuldunud teatega, et välispasse väljaandmist ei keelatud, samuti ka seletuse muu osaga. Ta uuris järele Poola Londoni saadiku teate täpsust, kusjuures see osutus jämedaks valeks.

Poolas on seadusega kindlaks määratud, et isikud, kes soovivad maalt lahkuda rahvusvahelistest kongressidest, konverentsidest jne. osavõtmiseks, saavad välispasse alandatud hinnaga, nimelt ainult 80-zlotilise maksu eest. Poola ametiühing oli palunud neid passe küllalt aegsasti, sai aga siiski ilma pikema põhjenduse eita vastuse. Kui ta seepeale soovis teada saada palve tagasilükkamise põhjusi, teatati temale, et neid põhjusi teatatakse peale kirja vastuseks võlgjäänud maksude äraõendamist. Maks sai küll tasutud, kuid lubatud teadaanne jäi tulemata.

Ülaltoodud asjaajamise kirjeldus annab suurepärase pildi sellest kohtlemisest, mille osaliseks on saanud Vene tsarismist ja Preisi militarismist vabanenud Poola töölised ja sellest „vabadusest“, mida kasutavad üldiselt Poola kodanikud. Suurem osa neist on oma maal tegelikult interneeritud. 400. zloti väljaandmist ühe passi eest võivad endale lubada ainult õige vähesed. Tõendamine, nagu teeks riigi halb majanduslik seisukord tarvilikuks nende hiigel passimaksude võtmist, on loomulikult ainult alusetu ettekäänd. Sama on maksev ka ülejäänud osa kohta sellest vastusest, mille Pilsudsky esindaja Londonis saatis I.T.F.'i esimehele.

Mussolini ei teinud mitte ainult kooli, —tema õpilased ja järeltulijad hakkavad isegi ületama nende meistrit ning teda ületrumppama kõigis selles, mis on töölisvaenuline.

See on kõigi maade proletariaadile uueks põhjuseks, et alata küllalt varakult ja kõigi abinõudega võitlust igakujulise fašismi vastu.

Hollandi-India kuberneril poolt on maksma pandud neli seadust, mis ümber korraldavad ja täiendavad sealsete ametnikude teenistuseõiguse. Juba 1920. a. moodustati komisjon, kes pidi valmistama ametnikustatuudi kava, mis peajoonet vastaks Hollandi ametnike teenistusseadusele. Selle komisjoni tööna pandigi 1929. a. maksma koloniaalametnike teenistusseadus, mida nüüd ülemaltähendatud neli seadust täiendavad.

Enne viimaste käsitamisele asumist olgu märgitud, et Hollandi-India, n. n. Insulinde, koosseisu kuuluvad peamiselt Jaava, Sumatra ja Celebes'i saared, kolmeneljandikku Borneo ja tugev pool Uus-Guinea saarest, kokku 1.900.152 ruutkilom. maa-ala, kus 1925. a. andmeil asus 51.013.878 elanikku, kuna samal ajal emamaal, Hollandis, oli ainult 7.565.871 elanikku.

Esimene neist seadusist käsitleb tsiviilametnike distsiplinaarõigust. Distsiplinaarkaristusteks on: 1) kirjalik märkus; 2) rahaträhv, mille ülemmääraks igal üksikul juhul on $\frac{1}{10}$ kuupalka. Ühe kuu jooksul määratud rahaträhvid ei või ületada $\frac{1}{4}$ palgast; 3) palgakõrgenduse edasilükkamine ühe aasta võrra; 4) palgakärpimine ühe palgakõrgendusastme võrra üheks aastaks; 5) järgmisel madalamasse teenistusastmesse ümberpaigutamine; 6) ametist tagandamine ja 7) riigiteenistusest kõrvaldamine. Ühtki neist karistust ei saa enne määrata, kui süüdistatavale pole antud võimalus oma seletuste esitamiseks. Ametniku vastuseletuste hindamiseks moodustatakse kolmeliikmeline komisjon, mille ühe liikme määrab asutus, teise valib süüdistatav; need kaks valivad siis omavahelisel kokkuleppel kolmanda liikme. Selle komisjoni arvamisel on aga ainult nõuandev väärtus. Määratakse distsiplinaarkaristus selle komisjoni arvamise vastaselt, on süüdistataval õigus edasi kaevata järgmisele kõrgemale ülemusele. Kindralkuberneril otsustele distsiplinaarasjus edasi kaevata ei saa, kuid enne otsuse tegemist on viimane kohustatud ära kuulama ametnikekomisjoni esimehe arvamise.

Teine seadus käsitleb seda ametnikekomisjoni ja tema tegevust. See komisjon koosneb ametnike keskorganisatsioonide esindajast, kuna esimehe, selle asetäitja ja alalise sekretäri määrab kindralkuberner. Komisjoni arutamisele kuuluvad kõik kindralkuberneril poolt temale esitatud küsimused. Peale selle on tal õigus erilisi, teenistust ja ametnike olukorda puutuvais asjus pöörduda otsekohe kindralkubernerile poole. Viimase otsused komisjoni arvamiste kohta tulevad anda kirjalikult ja kui see otsus lahku läheb komisjoni arvamisest, peab ta olema ka põhistatud.

Kolmas seadus käsitleb puhkusi, mis 12. kuni 24. päevani aastas ulatuvad, kusjuures neile, kes oma puhkuse Jaaval mööda saata tahavad, sinna ja tagasi reisuks kuni 7 päeva juure arvatakse.

Viimane seadus käsitleb ametnike erasissetulekuid. Ametnikele on keelatud osa võtta tulutaotlevaist eraettevõttest, kui nad selle läbi võiksid sattuda konfliktiteenistuse huvidega. Samuti on keelatud osa võtta äritehingust, mis pole kooskõlas ametniku seisukoha auväärilikkusega; niisama ka selliseist, millega eraisikute huvivid rikutakse.

Kaitskem töötasu ja töövõimalusi!

E. Raudteelaste Keskühing paneb toime kohtu- ja siseministeriumi nõusoleku 30. IX. 32. a. nr. 1700-p. kohaselt rahalise loterii.

Loterii jääk on määratud abiandmise kapitali heaks.

Piletite arv on 4000, piletite hind à 25 snt.; piletite koguhind 1000 kr.

Võitude arv on 41 ja nimelt: 1 v. 70 kr., 1 v. 30 kr., 1 v. 20 kr., 2 v. à 10 kr., 6 v. à 5 kr., 30 v. à 1 kr.

Väljaloomine on avalik ja peetakse ära hiljemalt 1. aprillil 1933. a. Tallinnas, Raudteelaste Kodus, Kopli tän. nr. 7-a.

Võidud makstakse välja E. R. K. juhatuse poolt 1 kuu jooksul pärast loosimist. Võidud, mis 1 kuu jooksul pärast loosimist välja ei ole võetud, jäävad E. R. K. kasuks. Võitudelt arvatakse maha seaduslik protsent.

Raudteevalitsuse nõusoleku kohaselt 10. X. 32. a. nr. 4398 on lubatud loterii piletite realiseerimine raudtee kohapealsetes asutistes raudteeteenijate vahetalitusel.

Ebaõiglane tööjaotus jaamades.

Jaamaülemate omavolile tuleks panna piir.

Jaamaametnike kutseühingu aastapeakoosolekuil jaamakorraldajad on korduvalt püüdnud võtta kõne alla jaamade töö õiglase jaotamise küsimuse. Ühel kongressil isegi võeti vastu resolutsioon, kus toonitati töö graafikute kokkuseadmise ja nendest kinnipidamise vajadust. Et aga jäme ots ühingu jaamaülemate käes oli ja praegugi on, siis jäi resolutsioon muidugi ainult paberile ja paljudes jaamades töö jaotamise küsimuse lahendamises õitseb tänini jaamaülemate täielik omavoli. Selleks allpool mõned kujukamad näited kohtadel valitsevast tegelikust olukorrast.

E. jaamas on jaamaülem, korraldaja, tehnilise liikumise ametnik ja kauba vastuvõtja-väljaandja ametnik. Jaamaülema korraldusel peab iga hommiku tulema välja kas jaama korraldaja ehk tehnilise liikumise ametnik ja asuma korrateenistusse. Jaamaülem ise kirjutab korrateenistuse raamatusse sisse, et on korrateenistuse vastu võtnud ja kaob. Kell 16,00 ilmub ta uuesti jaama ja kirjutab jälle korrateenistuse raamatusse sisse, et on korrateenistuse üle annud. Nii kestab päevast-päeva aasta läbi: jaamaülem teeb korrateenistuse raamatusse fiktiivseid sissekandeid, jaama korraldaja ja tehnilise liikumise ametnik täidavad tegelikult korrateenistust, olles vahetpidamata korrateenistuses, mitte 16, vaid 24 tundi. Üks jaama korraldaja julges juhtida jaamaülema tähelepanu sarnasele ebaseaduslikule ja ülekohtusele talitamis-

viisile. Jaamaülem sattus marru ja praegu valmistab oma ühingu kaudu pinda jaama korraldaja ümberpaigutamiseks kuhugi teise jaama, olgugi et see jaama korraldaja on igatepidi täiesti korralik teenija.

P. jaamas jaamaülem nõuab, et jaama korraldajad ilmuksid korrateenistusse 2 tundi enne vahetust selleks, et aitaks temale teha ära posti operatsioonidega seotud tööd. Tasu aga pistab jaamaülem oma tasku ja jaama korraldajad ei näe sellest sentigi. Väga mitmes jaamas on kujunenud sarnane seisukord, et postioperatsioone toimetama sunnitakse jaama korraldajaid, kuna tasu läheb jaamaülemale.

Jaamakorraldajad on katseid teinud eelpooltoodud väärnähtuste kõrvaldamiseks otsekohe pöörata jaamaülemate poole, andes neile mõista, et kui nad ei loobu oma seadusevastasest talitamisviisist, siis pöördutakse ameti juhataja poole. Sellel puhul on jaamaülemad tähendanud, et mis nemad ette kannavad ameti juhatajale, on püha ja seda alati toetatakse. Jaama korraldajatel ei olevat ametist midagi loota ega otsida.

Kui see ka nii peakski olema, tahavad siiski jaama korraldajad selleks samme astuda, et jaamaülemate omavolile ükskord piir pandaks ja õiglane olukord jalu seataks. Selleks vajaliku eeltööna tahetakse kõik väärnähted ja nendes süüdlased avalikkuse ette tuua.

Rongiteenijate lisatasud Poola raudteedel.

Nagu kõigil Euroopa raudteedel maksetakse ka Poola vabariigi rongiteenistuses tegevaile raudteelastele peale palga veel erilisi lisatasusid. Viimased on mõeldud rongiteenistuse iseloomust tingitud lisakulude kompensatsioonina. Lisatasude suurus ja nende saamise lähemad tingimused määratakse kindlaks teedeministri poolt. Vastavalt Poola teedeministri määrusele 9. detsembrist 1931. a. maksetakse lisatasusid järgmisil alusel:

Rongiteenijad normaallaiusega teedel ja kitsarööpasil teedel Poolale kuulavas Ülem-Sileesias saavad teenistuses olles rongides:

- a) tunniraha,
- b) kilomeetriraha.

Tunniraha maksetakse tegelikult rongis oldud teenistuse aja eest. Tegelikult teenistusajana rongis loetakse rongi sõiduaeg, rongi vastuvõtmine enne ärasõitu ja rongi üleandmine pärast kohale jõudmist. Rongi vastuvõtmise aja ülemmääraks loetakse üks tund ja üleandmise ajaks pool tundi. Nõutakse, et arvetahtaks ainult tegelikult aratartvitatud aeg. Pagasikondkoreile on lubatud tarvituduse puhul ületada eelpooltähendatud vastuvõtmise ja üleandmise aja ülemmäärad. Töörongide vastuvõtmise ja üleandmise aeg ei tohi kogusummas ületada üht tundi. Tunniraha maksetakse rongijuhile 23 grossi tunnis (1 zloty = 100 grossi = 42 Eesti senti), s. o. ümmarguselt 10. senti, pagasikondkoreile 20 grossi, kondkoreile ja pidurdajale 18 grossi. Kui viimased sõidavad kaubaronges vaguniõlitajaina, siis saavad nad tunniraha pagasikondkoreile ettenähtud normi järele. See on maksev ka mootor-

vagunite kondkoreite kohta, kui nad vagunijuhiks on.

Sihtjaamas viibimise aja eest, arvates rongi üleandmise momendist, maksetakse tunniraha pooles suuruses.

Samuti maksetakse tunniraha pooles suuruses sõitude puhul alalisest teenistusekohast teise kohta rongi vastuvõtmiseks ehk jälle tühjalt tagasisõitude puhul pärast rongi üleandmist. Manöövröödel sihtjaamades aratartvitatud aja eest maksetakse rongiteenijaile tunniraha täie normi järele.

Tunniraha väljaarvestamiseks võetakse kuu lõpul kõik töötunnid kokku, kusjuures järelejäägid alla 30 minutit arvesse ei võeta. Järelejäägid üle 30 minuti loetakse terveteks tundideks.

Kilomeetriraha maksetakse iga 10 rongkilomeetri eest rongijuhile reisirongis 15 grossi, kaubarongis 30 grossi; pagasikondkoreile reisirongis 12 grossi, kaubarongis 23 grossi; kondkoreile ja pidurdajale reisirongis 10 grossi ja kaubarongis 20 grossi.

Need normid on 30% võrra suuremad rongiteenijaile, kes sõidavad kaubarongides Kattovitz'i ja Dombrova-Krakau söekaevanduste raioones. Ülem-Sileesia kitsarööpalistel teedel teenivate rongiteenijate kohta see kõrgendus ei ole maksev.

Tühjalt sõites ei saa rongiteenijad kilomeetriraha. Nende sõitude puhul maksetakse ainult 50% tunniraha, niikui eelpool juba tähendatud oli.

Kui kondkoreid täidavad mootorvaguni juhi kohuseid, siis saavad nad kilomeetriraha niikui pagasikondkoreid. Teised mootorvagunite kondkoreid saavad kilomeetriraha harilike normide jä-

rele. Kui vahe- või sihtjaamades tehakse manöövreid, siis loetakse iga manöövritöö tund 5 kilomeetri sõidu eest kaubarongis.

Kui rongiteenijad viibivad oma alalisest elukohast eemal kauem kui 72 tundi, siis saavad nad peale tunni- ja kilomeetriraha veel 30% vastavate päevarahade normidest. Kui aga eemalolemine kestab vähem kui 72 tundi, siis eelpooltähendatud eritasu ei makseta.

Samuti ei makseta Poola raudteedel rongiteenijaile erilist lisatasu ööteenistuse eest. Seda tasu maksetakse mõnele teistele ekspluatatsiooni ameti teenijate liikidele eriliste määruste alusel.

Arusaamatuste ärahoidmiseks tuleb märkida ära, et tunni- ja kilomeetriraha maksetakse kõigile rongiteenijaile, vaadata sellele, kas ta kuulub kindlasse koosseisu või on ajutine teenija.

Raudteelaste - vabadsõjalaste Liit toetab palgavõitlust

Tartus 23. okt. s. a. Eesti Raudteelaste-vabadsõjalaste juhatus koosolekul leidis praegune poliitiline olukord kõige kõrgset kaalumist, mille tulemusena vastuvõetud resolutsioonide seas on järgmisi:

1. Riigiteenijate palkade küsimust läbi arutades, otsustas Raudteelaste-Vabadsõjalaste Liidu juhatus:

Põllumeeste-koonduse kallaletung riigiteenijate juba küllalt madalatele palkadele on puht demagoogiline võte, mis meie riigi majanduslikku seisukorda ei paranda, vaid üksikuid rahvakihte üks- teise vastu ülesässitab, seega riiklikku elu lubamata viisil õõnestab — sellepärast täiel määral ühineda riigi- ja omavalitsuseteenijate keskorganisatsioonide poolt vastuvõetud seisukohtadega, mis sihitud igasuguste palkade kärpimise kavatsuste vastu.

2. Raudteelaste priisõidupiletite kärpimise kava läbi arutades, leiab Raudteelaste-Vabadsõjalaste Liidu juhatus, et piletite arvu vähendamise ega raudteelaste teise klassi piletite saamise õiguse kitsendamise eest seda kätte ei saada mida tahetakse, mis aga tunduvalt häirib teenijate meeleolu, sellepärast protesteerib juhatus kavatsetava kärpimise vastu.

Palgateenijate võitlusrinde laieneb ja süveneb.

E. Töölisühingute Keskliidu juures asuva üleriikliku palgavõitluse aktsioonitoimkonna otsuse kohaselt on teoksil kohapealsete aktsioonitoimkondade loomine.

Toimkonnad on juba asutatud ja tööle rakendatud Tartus, Tapal ja Pärnus.

Tartu ja Tapa aktsioonitoimkondade algatusel korraldati 9. oktoobril s. a. ülemaalised - palgateenijate üldkoosolekud, milledest osavõtt oli üle ootuste elav. Koosolekuil vastuvõetud otsustes toetatakse täiel määral palgavõitlust juhtivat keskkoha — üleriikliku palgavõitluse aktsioonitoimkonda — ja peetakse tarvilikuks kõigi abinõudega astuda välja palgateenijate eluliste huvide kaitsmiseks.

Samuti on end solidaarseks tunnistanud riigi- ja omavalitsuseteenijate palgavõitlusega riiklikkude kätiste töölisvanemate ning ametiühingute juhataste ühine koosolek ja Tallinna tehaste tööliste vanemad.

Ühe sõnaga on loomisel see, mis juba ammu loodud pidi olema: kõigi vaimlist ja kehalist tööd tegijate palgateenijate ühine distsiplineeritud võitlusrinne.

Riigi- ja omavalitsuseteenijad!

Astugem välja oma eluvõimaluste kaitsmiseks.

14 aastat tagasi, kui oli otsustamisel Eesti rahva ja riigi saatus, riigi- ja omavalitsuseteenijad koos teiste palgateenijatega ei põrganud tagasi ühegi ohvri eest selleks, et kindlustada kaitseväge võitu vaenlase üle lahinguväljadel. Suurem osa teenijaskonnast on kaitsenud kodumaad kaevikutes. Tehti ennastsalgavalt tööd ning võideldi ööd ja päevad, pannes kaalule elu. Unustati perekondade mured ja kannatused. Kõik see sündis suurest kohusetundest Eesti riigi ja rahva vastu, armastusest oma kodumaa vastu. Oldi kindlas lootuses, et ühise jõupingutusega loome omale kodu, kus valitseb kord ja õigus, kus majandusliku korraldamine rajatakse õigluse põhimõttele, mis võimaldab igapäevasele inimväärilise ülespidamise oma töö ja vaeva eest. Selles lootuses ja nende ideede kasuks on riigi- ja omavalitsuseteenijad ka pärast vabadussõda jatkanud oma tööd kohusetruult, ennastsalgavalt kogu vabariigi kestusel.

Kas on need palgateenijate lootused täide läinud? Mis on nad saanud tasuks oma ennastsalgava töö ja vaeva eest?

Ei! Palgateenijad on saanud kõige kibedamate pettumuste osalisteks. Rõhuv enamuse on pidanud leppima kogu aeg hädapalkadega, mis on madalamad kultuurmaailmas. Ja nendegi saamiseks on palgateenijad sunnitud olnud pidama lakkamatut võitlust. Vaevalt olid möödunud mõned aastad iseseisvust, kui lisaks sellele asuti ka nende õiguste piiramisele. Kuid vähe veel sellest. Enesele võimu ja kõik majanduslikud hüved kindlustanud suurtaulukude, härrasasunikude, tapamaja direktorite, pangahärrade ja vabrikantide jõuk poliitilise meeoleolu loomiseks, veesegamiseks alustas rünnakut palgateenijatele, eriti aga riigiteenijatele. Asuti kõige armetumale riigiteenijate materdamisele, püüdes kunstlikult sünnitada rahva keskel vaenuliku meeoleolu riigiteenijate, eriti õpetajate ja nende ametnikkude vastu, kes riigi huvide eest valvel olles neil teel ees olid. Kõik pandi liikuma selleks, et hävitada igasugune lugupidamine riigi- ja omavalitsuseteenijaist, pilluti haavavaid ja mahategevaid ütelusi nende aadressil, levitati valeandmeid nende arvu, teenistustingimuste, palkade ja eluvõimaluste kohta.

Vaat' see on tasu, mis riigi- ja omavalitsuseteenijatele osaks on saanud selle eest, et nad oma kohuseid ennastsalgavalt on täitnud, oma vaba kodumaa loomist ohvrimeelselt toetasid ja Eesti rahvale vabaduse kättevõitmisest võimsalt osa võtsid.

Mis sünnib praegu riigi- ja omavalitsuseteenijatega ja mis ootab neid tulevikus?

Suurtaulukude ja härrasasunikkude ühise erakonna praeguste tegelaste poolt V. riigikogu valimise puhul maarahvale puru silma puistamiseks, nende tähelepanu kõrvalejuhtimiseks oma tegudelt, suurejooneliselt rajatud kallaletungi palgateenijate jatkatakse kõige jultunumalt. Seda tehakse kõige vastutustundetuma ässituse ja demagoogia abil nii parlamendi kõnetoolilt, ajakirjanduses, kui ka igasugustel rahva kogunemistel ja koosolekudel. Sellega tasandatakse teed palgateenijate tasude uueks ja ikka uueks kärpimiseks, töötingimuste halvendamiseks, nende eluvõimaluste allasurumiseks ning õiguste piiramiseks. Need suurtaulukude ja härrasasunikkude koondused on just ise tõelised süüdlased riigi ja rahva vara jagamises, meie kullafondi ja

välislaenu, endistel aastatel riigiteenijate näljapalkade arvel kogutud ülejääkide, mis kuni ühe miljardini aastas ulatasid, juhtimises eneste ja oma ümber koondunud haikalade taskutesse ja sadade miljonite kinkimises meie omariikluse verivaenlastele — Balti parunitele. Mängides variserlikult maarahva hooldajate osa, on need oma-meeste majandusettevõtete kaudu täitnud oma taskuid rahva viletsuse arvel ning kõige armetumal kombel koorinud maa- ja samuti linna-rahvast. Nüüd aga, kus peenike peos, kus riigi- ja rahvamajandus on viidud kuristiku äärele, kus rahvas nuriseb, on tarvis leida patuoinast. Selleks on valitud palgateenijad, eriti aga riigi- ja omavalitsuseteenijad; nende kaela tahetakse nüüd veeretada kõik majanduslikud raskused. Ei mõeldagi aga ohvrit nõuda kord ka nendelt pankadelt, aktsiaseltsidelt, tapamajadelt, tööstus- ja kaubandusettevõtetest ja kõigilt nende ümber koondunud isikutelt, keda riigi ja rahva kulul nuumatud, ega ka neilt, kes Vabariigi loomispäevil puupaljad olid, nüüd aga riigi ja rahva raha ning vara jagamise tagajärjel on omandanud miljoni- lised varandused! Eks kõla nüüd kõik need ilusad sõnad, milledega õhutati oma riigi rajamisele, oma kodu loomisele, kus pidi valitsema kord ja õigus, kus majandusliku korraldamine õigluse põhimõttele, mis pidi võimaldama inimväärilise ülespidamise kodanikele, — irvitusena riigiteenijatele, rumala naljana ja pilkena kõigile palgateenijatele. Palgateenijad ei keeldunud ohvrid toomast ei Vabariigi loomispäevil, ei pärast seda, ei keeldu sellest ka praegu ega ka edaspidigi, kui selleks tõeline tarvidus peaks tekkima, kuid nad ei luba võtta nendelt ja nende perekondadelt leivatükki selleks, et võiks kesta edasi selle saagihimulise jõugu võimutsemine ja rikastumine, kes on Eesti riigilt saanud kõik mis ta soovinud. See olgu kõigi palgateenijate katteooriline vastus neile kaarantele, kes omal õiguse arvavad olevat Eesti rahva ja riigi elusoonte kallal nokkimiseks. Ja kui nad sellest aru saada ja tarvilisi järeldusi teha ei suuda või ei taha, siis tuleb neil endil selle eest vastutust kanda.

Kas on palkade kärpimine praeguses olukorras tingimata vajalik ja kas on see riigi- ning rahvamajanduse huvides?

Kuigi riigikassal on teatavaid raskusi, mille tekkimise põhjused ülemal juba märgitud, siis on ometigi võimalik viia eelarvet tasakaalu ilma riigi- ja omavalitsuseteenijate palkade kärpimiseta. Asunike ja põllumeeste erakonna püüe pressida läbi palkade vähendamine iga hinna eest ei ole niivõrt tingitud riiklikust vajadusest, kui oma-meeste taskuhuvideid ning tarvidusest rahva tähelepanu kõrvale juhtida oma tegudelt, nagu eelpool juba märgitud. See on see tõsine põhjus, miks suurtaulukud ja härrasasunikud nõuavad teenijate palkade kärpimist. Maarahvas omas suures enamikus ei saa sellest kärpimisest mingit kasu, sest palkade vähendamine halvab siseturu ostujõudu ja süvendab kriisi. Töötused, viia sel teel kokkuhoitud raha maarahva kätte, on tühi sõnakõlks. Kaob seegi raha sinnasamasse täitmatu auku, kuhu on kadunud senised miljardid; meie rahvamajandus sealt nimetamisväärselt osa ei saa. Need ringkonnad saavad ise ka hästi aru, missugust kuulmatut ülekohut nad teevad palgateenijatele ning kardavad selle hädaohtrikke tagajärgi.

Seepärast poevadki nad arglikult politsei ja kaitseväge selja taha, andes neile valelikke lubadusi nende palgu mitte kärpida. Kuid nende südamesoov ei ole politsei ja kaitseväge eluvõimaluste alalhoidmine, vaid seda tehakse põhimõttel: „jaga ja valitse“. Täna tahetakse võtta meilt, homme neilt. Rahulikult, sõbralikult üheskoostöötavat riigiteenijate peret tahetakse killustada, lõhestada, üksteise vastu üles ässitada ja välja mängida. Missugune alatu teguviis! Kuid kaugele see ei vii! Alles värske minevik tohiks sellele parimaks tõenduseks olla.

Riigi- ja omavalitsuseteenijad, kõik palgateenijad! Kaalul on teie eneste ja teie perekondade saatus, kaalul on teie tänapäev ja tulevik. Kaalul on meie kodumaagi saatus ja heakäekäik, kellele me oma parimad püüded ja eluaastad oleme ohverdanud. Kas peame, kas tohime jäära aralt ükskõikseks pealtvaatajaks, kui kõike seda kuristikku ähvardatakse lükata nende poolt, kellele oma saamahuvides midagi pole püha? Ei, tuhatkordselt ei! See oleks meie eneste, meie perekondade, meie kodumaa äraandmine kõige häbitavamal viisil! Meie pühimaks kohuseks on kogu oma oskuse ja võimetega selle vastu välja astuda, nagu on seda teinud need meie ridadest, kes selleks koguni oma elu on ohverdanud.

Ühiskondlikus võitluses on aga üksik isik võimetu, samuti kui võimetud on ka üksikud kitsamad huvirühmitused, kui hästi nad koondunud olekski. Meie võitlusel võib edu olla ainult siis, kui kogu palgateenijaskond ja tööliikond välja astub kindla ühise frondina. See on eluvõitluse vankumatu seadus. Ja kui me niikaugele jõudnud oleme, siis ei tarvitse meil karta ei suurtaulukude-härrasasunike koondusi, ega ükskõik milliseid teisi Eesti omariikluse hauakaevajaid. Alles siis võime julgesti asuda uuesti ehitama kodu, mis tõeliselt rajatud õiglusele ja õiglusele, kus igaüks ausa töö ja vaeva eest inimvääriliselt elada võib. Allakirjutanud nii vaimlist kui kehalist tööd tegijate palgateenijate kutseorganisatsioonid on selles äratundmises ühinenud käesoleva palgavõitluse läbiviimiseks, mis olude sunnil peab olema esimeseks sammuks eelpooltähtendatud kõrgete sihtide taotlemisel. Nii on ühine võitlust juhtiv keskkohut juba olemas, on tarvis ainult veel luua temale küllalt tugev seljatagune, nii elava jõu kui materjaalsete võimaluste poolest. Selleks kõik riigi- ja omavalitsuseteenijad, koondugem oma kutseühinguisse! Raputage maha endist loidus ja ükskõiksus. Pidagem meesles, et ainult ühiselt ja üksmeelselt võideldes võime midagi kätte saada. Suuremaks häbiks ja äraandmiseks olgu igaühele lootma jääda teiste peale. Ainult siis, kui meie seas valitseb üksmeel ja kui meie kõik talitame põhimõttel: „üks kõikide ja kõik ühe eest“, lööme kindlasti tagasi kõik rünnakud ja suudame omalt poolt alustada vasturünnakut kodumaa paremaks käikäiguks ja õiglusema sotsiaalse korra maksmapanekuks.

Riigi- ja omavalitsuseteenijate Keskkliit.
Õpetajate Liit.
Omavalitsuseteenijate Liit.
Töölisühingute Keskkliit.
Meremeeste Liit.
Raudteelaste Keskühing.
Posti t. t. teenijate kutseühing.
Metsateenijate ühing.
Tallinna riigi- ja omavalitsuseteenijate ühing.

19. okt. 1932. a.

Vastutav ja tegev toimetaja Aleksander Lepp. Väljaandja Eesti Raudteelaste Keskühing.

Kirjastuse o-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31.